

- Бобур... банаң экканми?
- Кокос ёнғоги қандай чақилади?
- "Бобур қомуси"ни яратиш эҳтиёжи

Юртимиз дунёнинг энг қадими та-мадди үчокларидан бирни хисобланади. Кўхна Турон заминидан яшав-етган олимлар дунёни тарихи, им-фани, мадданиятни равнакига улкан хисса күшгандар. Бу асарлар дунёни цивилиза-циясининг ўлам ёдгорликлари сифа-тида алоҳига эъзоз топган. Гареф шун-дай ёдгорликлардан бирни Захирридин Мухаммад Бобурнинг "Бобурнома" аса-риди.

XVI асрнинг ноёб ёдгорлиги хисобланган бу асарда Мирзо Бобурнинг та-рихида нафасат кули саркарда, ҳукмдор ва шоир, балки етук илмий иктидорга эга бўлган табтинос аллома сифа-тидаги фаолияти ҳам акс этиб турибди. Академик Азиз Каюмонинги тақи-лаши, "Бобурнома" мазмун ётибори билан комусий асадиди. Унда Марказий Осиё ва Хиндистон ўлкаларининг тариихи, адабиёти, географияси, табиити, ўсимлики ва хайвоннинг дунёсига оди-киммати ва энг ишончли маълумотлар жамланган. "Бобурнома"ни ҳажми ва киммати, материалларини бой ва ранг-баранглиги, маълумотларини кўлмагина кўра аллома илмий меросидаги шо-асар дейиш мумкин.

Мирзо Бобурнинг кузатувлари шун-чалик аник ве образли, улар XV — XX асрлардаги машҳур Европа саҳиблари маълумотларидан аҳамияти, тўлиқ ва ишончи бәйнилар билан устун турди. Бобур шундай ёзди: "Хисор ва Хатлон ва Самарқанд ва Фарғона яйлокла-ри тамом. Кобул вилятиниң яйлокла-ри ўшашибир... Тоглари тамом Кофи-ристондур (хозирда Нуристон). Тогла-ри ноку (карагай) ва чилғуза (кедр) ва балут (дуб) ва ёнғок ёғочлари бисёр бўлур, ўсимликлари серебро..."

"Бобурнома"дан келтирилган маълу-мотларнинг накдар ишончлигини айланмана шу жойларда Бобурдан тўрт аср кейин — 1916 — 1926 йилларда ил-мий сафарда бўлган академик Н.И.Ва-вилюнинг мураккаб экспедицияси кун-даликлари ҳам тасдиқлаб турибди.

Унинг "Беш китба" деб номланган ки-тобида экспедиция кундаликлари кўйи-даги баён этилган:

"...Кобул тумани катта эди. Биз бу ернинг флораси советлар Урта Осиё-са-дига ўсимликлардан кам фарқ килишини кўрамиз....". Н.И.Вавилов Ну-ристон тоб ёнғобарларини: "Нуристон 2950-3000 метр баландликдан бош-ла-ниади. XVI — XVII асрларда Америка-дан Европага маккаждуҳори, картошка, кунгабоқар, помидор, тамаки, қалампир ва бошча неъматлар келтирилган. Ша-каркамши эса Америкага Жануби-шар-киси Осиёдан Канар ороллари оркали интродукцияни килинган. XVI асрдан бош-ла-боб Америкада Европадан келтирилган. Шарқида Европадан келтирилган шарқида олхўри, олима, нок, каштан ва бошча да-рахатлар ўстирилади.

Ўсимликлар табиий яшаш жойлари-дан янги худудларга кўчирилганда унинг

ча жойларга кўчириш, иклимлаштириш ва тарқатиш масалаларига катта ётибор берган. Бу жарән бутун жаҳон кўллами-да асосан XVI — XVII асрларда бошланган. Олимларнинг таъкидлашича, хозир ер куррасининг барча қитъаларида єтиширилаётган мадданий ўсимликларни аксарияти интродукцияни хисобла-ниади. XVI — XVII асрларда Америка-дан Европага маккаждуҳори, картошка, кунгабоқар, помидор, тамаки, қалампир ва бошча неъматлар келтирилган. Ша-каркамши эса Америкага Жануби-шар-киси Осиёдан Канар ороллари оркали интродукцияни килинган. XVI асрдан бош-ла-боб Америкада Европадан келтирилган шарқида олхўри, олима, нок, каштан ва бошча да-рахатлар ўстирилади.

Мирзо Бобур ўсимликларни нафакат жанубдан шимолга, балки шимолдан жанубуга шам тарқатган. Унда "Кобул ва кентда Сардорий меваларидан узум ва анор, ўрик ва олма, бехи ва олму-рут, шафтоли ва олхўри, бодом ва

риосиё худудларида бир-бирига туташ бўлган. Шунинг учун ҳам Денов ва Са-риосиёнинг табиий шакаркамшизорла-ри шўролар даврига сакланниб кол-ланди. Собиқ империя даврида бу ёр-ларда шакаркамшизорлиги ташкил этилиб, унинг хомашёсидан Самарқанд вино заводида ром ишлаб чиқариларди. Демак, биз ўзбекистоннинг жану-бий туманларидан ўсувчи шакаркамши XVI асрда дастлаб Бобур томонидан ин-тродукцияни килинган учун буюк ватан-дошимиздан ҳар қанча миннатдор бўлсалар аризиди.

Мирзо Бобур ўсимликларни нафакат жанубдан шимолга, балки шимолдан жанубуга шам тарқатган. Унда "Кобул ва кентда Сардорий меваларидан узум ва анор, ўрик ва олма, бехи ва олму-рут, шафтоли ва олхўри, бодом ва

лолалар ўсади. Бобур лолаларнинг хил-ларини сабаб чиқиши буоради. Ўттис икки-уттис уч хил лола болрги маъ-лум бўлади. Бир нахолдан кизил гул-линг хиди келгани учун уни Бобур "Лолап гулбўй" деб атасини таклиф эта-ди. Лоланинг бу тури "Дашти шайх"-нинг бир бўлгига учиради, ўзга ерлар-да эса ўсмаслиги ҳам таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида лоланинг бошқа турни ҳам учрайди. Ўнга "Лолап Саддарт" деб ном бери-лайди. Бу лола ҳам бир булак жойда-гина учрайди холос. "Бобурнома"да келтирилган дөярли барча дарҳаллар, ўт-ўлланларнинг номлари кўш ном би-лан ёзилган. Масалан, кулон курик, кўкшиб, мекси-гиеҳ, себи Самарқанди, ано-ри донакондан воказа.

Бобур айрим холларда бир сўз билан айтиладиган ўсимликларни номларини ҳам ўтлик ифода оркали икки-сўз билан ёёзига ҳаракат килган: "Андижон воятида бу ўтни бутка ўти дейдилар. Нима сабабдан шундайдан ном билан атилиши маълум эмас эди. Кобул воятида уни "Бутай ҳаҳ" дер эканлар, чунки у бута-бута бўйи ўтарсан.

Бобур Хиндистоннинг жуда кўп ўсим-лика гулларига ҳам таъриф беради.

Хиндистон хурмоси тўғрисида ёзар экан, у дарҳатнинг балыни жихатларни

хайдонларга ўштатди. Сигирлар бука-лини ўсирдишиларни килинганда

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

шакаркамшизорлиги таъкидланган. Яна шоҳдан кўйиркоқ, Гурбанд чи-кишида

лоланинг табиий яшашини кўшишларни

</div

НАВОИИНИ ҮКИБ...
Ховисида бир гул очилса,
Бўйламаган кўнгил кўнгилми?

Бир мухлиси дардманд топилса,
Сўйламаган кўнгил кўнгилми?

Қиёматдан нишона сезса,
Үйламаган кўнгил кўнгилми?

Ўғил бўйи баробар бўлса,
Үйламаган кўнгил кўнгилми?

Навоийни бир умр ўқиб,
Кўйламаган кўнгил кўнгилми?..

АЙЛАДИ

Алишер Навоий газалига муҳаммас

Аввали кўнглимни олди,
Дилларим шод айлади,
Дардима малҳам бўлибон,
Ҳар навки имдод айлади,
Бўлди Ширин тахти узра,
Мисли Фарҳод айлади,
Оҳқим номеҳрибоним азми бедор айлади,
Бир йўли меҳру вафо расмини барбод айлади.

Жондин ортиқ меҳр кўйдим,
Жонимни кўлдим фидо,
Ноз-карашма, жилвасига тоқатдан бўлди адо,
Канча муддат дилга кувват, кўнглима берди сафо,
Кўрқарам аҳди вафо охи анга қылғай жафо,
Бу жафоларки, вафо аҳдига бунёд айлади.

Жон фидо айлаб ўйлида гоҳ шаҳид ўлғай дебон,
Синқорадим ишқ шаробин косаси тўлғай дебон,
Нодирим ўтди гамида гул мисол сўлғай дебон,
Бўлмади ношод охир дам гуноҳ бўлғай дебон,
Бетгиноҳ ахбобни мундоғки ношод айлади.

Жилва ситам ила кўнглимни олди моҳтоб,
Васл юмсаб ўйларида гиргритон бўлдим шитоб,
Туну кун фарғид этардим ҳар дам айлаб тарки хоб,
Бир дам ичра тунд селма ҳарорда кўнгил хараб,
Ҳар вафо қасрики, юйлар они обод айлади.

Бир қиё боқмас санам ҳеч мен киби муштоқ учун,
Раҳм ила парвойи келмас
кўнгли бир юмшоқ учун,

ПУЧДАМИ СУҲБАЛИ

Навоийни кўрқ юйлар ўқиб,
Бир боргина тушинида оху зори бор,
Шу раҳнамо — Илоҳий пирдан
Минг юкуниб, ризолик сўрдим.
Айтганлари барни айтмайман,
Аммо менга ўй тилади оқ.
— Насринг-ку сал маром топиди,
Назмим, — деди, — пала-партишроқ.
Хаёл қиддим: «Наср — ақддан,
Юракандандир назм ришистаси».
...Кўнгилдагига англади, чоги,
Кулиб қўйди сўз фарншаси...

Султон МУРОД

НАВОИЙ ҒАЗАЛИЯ МУҲАММАС

Бахти улдири, кимникам жондин азиз дилдори бор,
Гарчи ул ёр ҳажридин кўнглида оху зори бор,
Ҳам шу дилдор васлидин дил дардларига дори бор,
Кимки, онинг бир маҳалкимо париваш ёри бор,
Одами бўлса, пари бирла маҳакдин ори бор.

Не ажабким, чирмашур сунбул иларайон агар,
Бир садафди жо бўлибдур лаъла ила маржон агар,
Тонгачча дийдорашур бубул ила бўстон агар,
Кечга улким чирманшу бир гул ила, не тоне агар,
Гунчадек ҳар субҳ ўйиб ҳанон нашот изҳори бор.

Ошик аҳлини кайтаролмас ишқ ўйлини доким,
Англай олмас даҳро ёр ким, ағер ким,
Чархи каскрафтот аро турғи синоат борким,
Ўйқ ажаб бубулдига гул шаққидан ўлмок зорким,
Пардин ўй жисимига сочинилон ададсиз хори бор.

Не қизал дилбар, дилим ишқига или лим-лим эрур,
Озбурид ул моярий васлига бир кун етмагим,
Колмас эрдю туши бўлиб ул мояри иккун тутмагим,
Сунбули ўзлфи агар ошуфтадир айб эттаким,
Гул юзида ётқон иккун нозини бемори бор.

Дил узб бўлгайму ҳай-ҳай, ул ўзхи жанонадин,
Ҳам ўзхи жанонаю ҳам нарези мастанадин,
Шаъм эмас, жонни суръати менин каби мастанадин,
Айлаб ўзни масту бехуд чикмасин майхонадин,
Кимки мендек давор зайдин кўнглида озори бор.

Кўзга суртиб бир умр ишку ижобат ришистасин,
Дилга яко этгил Зикрий, сен садоқат ришистасин,
Парчабл оташга отгил ҳажжу оғат ришистасин,
Эй, Навоий, ёр узар бўлса муҳаббат ришистасин,
Келмас ўйса ул сенинг сори, сен онинг сори бор.

Зикрила НЕЬМАТ

ШОҲБАЙТ – ЭНГ ПОРЛОҚ БАЙТ

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг қаймоги, мумтоз шоҳирлар бадиин-эстетик, фалса-фийл-ахлоқий фикр-карасхарининг хуласавий ифодаси. Шарқнинг дошишманд шоҳирлари уларда олам ва одам, жамият ва шахс, ахлоқ ва камолот тўғрисидаги агадид хакиқатларни ифодалашган.

Маънумки, шоирнинг шоҳирларни кўрсанувчи шаффоф кўзига — бу шеър. Суз ва мисра устидаги тер тўқаркан, шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

Шоҳбайт — лирик ижод-нинг ҳамзаси, мумтоз шоҳирларни дунёда бозалашган.

...Коммуна оланинг миллий қўшиқилигимиз меросидан муносаб хой олган қўшиқларини ҳар гал тинглагада нимизда кўнилларда эзгу ниятлар туғён уради. Унинг қўшиқлари одамларни гўзалиларни унданга ва ундан келмоқда. Коммуна Истоиева Хоразм қўшиқлари ва ўзбек бастакорлари яратган ашулашларни маҳорат билан кўйлаган истеъод соҳибаларидан биридир.

Санъаткор Хивада таваллуд топди, ота-онаси ўзлари каби мэри ўзлишини оруз килишарди. Бирок Коммунанинг санъатга мэри баланд эди. Ўрта мактабда ўқиган кезлардада ўзиган кеваскорлар ансамблининг фоал аъзоси сифатида кўпчиликнинг диккатини тортиди. Мактаб саҳнасида халк қўшикли, ялла-лапарларини хавас ва иштиёб билан ўйлади.

Кўнилларнинг бирида у халк театрида "Фарҳод ва Ширин" спектаклининг оммавий саҳнасида қатнашишга таклифи этиди. У ишлар, кичик бўлса да, рол ижро этганидан кувонин, бу кувонини тенгдошлари билан кўрганидан баҳтиёр эди. Унинг ўқитувчи бўлишини оруз килган ота-онаси Коммунанинг тегардан узоқлаштириш корасини излаб, Урганчдаги ўқитувчилар курсига юбордилар. Коммуна имтиҳонларни муввафакияти топшириб, курсига кабул қилинди. Санъатга кизикиши боис турли тадбирларда ўз қўшиқлари билан ўқитуб, Урганчга Гавҳар Рахимова, Фахридин Содиков рахбарлигида концерт бригадаси келади. Мана шу ташриф Коммуна Истоиевонинг санъат оламида геянинг тақдирини белгилаб

Қўшиқ КЕЛТИРГАН БАХТ

ши Иккичи жаҳон уруши даврига тўғри келди. Гавҳар Рахимова бошлигига тузилган фронти аёллар бригадаси сафи-

Санъатномиз фидоийлари

да 1944 йилнинг бошидан 1945 йилнинг май ойигача фронт бўйлаб жангвор қўшиқлар кўйлаб жангиларни галабага рухлантиди.

1946 йили Хоразмга кайтиб, вилоят мусиқали ва драма театри яккасон хонада ва актиса бўлиб хизмат кила бошлиди. "Нурхон" писесида Кумрихон, "Фарҳод ва Ширин"да Мохинбо ни сингари катта-кичик ролларни ижро этиди. Айни пайтада қўшиқлиларни хонада дилдан кўйлаши боис

этибиор топди. "Болалам ўшайди овонинг саннинг", "Кўжинам айтман", "Барно ўйигит", "Турналар" каби бир-биридан гўзал, хузварбахш қўшиқларни муҳрланган олтин мерос фонотекасида Коммуна Истоиевони ижро этган 400 дан зиёд қўшик бор. Унда Хоразм ҳалк қўшиқлари, замонавий мусиқа асрарлари, шашмаком ўйидаги мумтоз қўшиқлар, рус, урганинг ҳалклари қўшиқлари мавжуд. "Фонотекадан ўрганинг анча мушук — дейди Коммуна оға. — Худога шукрни, ёнимга келиб, ихлюс билан менинг қўшиқларимни ўрганаётган шогирдларим хонада.

— Сизни бугунги қўшиқчилик соҳасидаги қайси жиҳатлар кўпроқ кунвонтирадиу нималар ранжитиди? — сўраймиз Комуна оғадан.

— Янги овоздар, бир-бирини тақорламайдиган истеъодидан хонандалар сафи қенгайб бораёттадан қўнавонам. Улар пойтадига мұхташам саройларда концертлар беришчилик. Айrim концертларга ернинай бориб турарон. Яхшидан-яхши шеврларни топиб, мазмунига тушишни, юракдан кўйлаётган издошларимиз борлигидан кўнглим тогдай

К.АМИНОВ,
А.БЕКЧОНОВА

учун яратилган энг яхши мусиқий фильмлар намойиш этилиши зарур. Жаҳон киносида ҳам, ўзимизда ҳам бундай асрарлар из эмас, бўшка фанлардан ҳам кино дарслари ўтса бўлади. Албатта, бундай фильмлар олдидан

килдик. Чунки бу даргоҳ бизга буюк мерос колдиган ер юзининг даҳо санъаткорларини экран орқали таниш имконини беради.

Ўзбек композиторлари яхшида үзбек мусиқасида сингари синтезларни орзузлаб беради. Бундай қўшиқларни яратишни яшнишни кўрсанадиган мусиқи саломатларни орзузлаб беради.

Филм тугаб, болалар залдан ташқарига чиқсанларда, сўзисиз бир-бирларни тақирадилар. Улар ҳали

кинотеатрларда синтезларни орзузлаб беради. Бундай қўшиқларни яратишни яшнишни кўрсанадиган мусиқи саломатларни орзузлаб беради.

Флора ФАХРУДИНОВА

кинотеатрларда синтезларни орзузлаб беради.

— Мен ўзбек мусиқасида сингари синтезларни орзузлаб беради.

